

https://www.unicef.org/ukraine/media/8006/file/%20ECAR%20CONSIDERATION%20FOR%20EDUCATION%20PROVISION-%20v2.5_Ukr.pdf.

4. URL: https://pidru4niki.com/15490518/pedagogika/profesiyna_diyalnist_osobistist_pedapeda.

УДК 373.091.113:005.7(477)"20"

Главацька О. Л.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти
і менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного педагогічного
університету імені В. Гнатюка
olga.raduk@gmail.com

ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Прогнозування успішності управлінської діяльності вимагає чіткої наукової теоретичної бази. Однак висока ступінь складності управління соціальними системами ускладнює обґрунтування сутності даного феномену, обумовлює складність виявлення суперечностей і визначення тенденцій функціонування, пошуку оптимальних моделей керівництва. Усе це зумовлює надзвичайну актуальність дослідження цієї проблематики.

Значна кількість робіт вітчизняних та зарубіжних авторів присвячена розгляду культури як форми суспільної свідомості, соціальних явищ і духовно-практичного ставлення до дійсності. Ці аспекти культури знаходять своє відображення у філософських працях Платона, Аристотеля, Шопенгауера, а також сучасних авторів П. Гуревича, Г. Драча, З. Маркарян, А. Бугреєва та ін.

У соціології управління культура отримала відображення в працях А. І. Кравченка, В. С. Боровика, Г. І. Осадчої. Основи уявлень про управлінську культуру з'явилися на початку ХХ століття в роботах Ф. Тейлора, Г. Тауна, Ф. Файоля.

Метою статті є обґрунтування змісту й особливостей управлінської культури керівника закладу загальної середньої освіти.

Розгляд управлінської культури передбачає використання методологічного апарату не тільки соціології, але й дослідження інших наукових галузей знань. Саме поняття «управлінська культура» виступає синтезом понять «управління» та «культура».

Поняття «управління» визначається як елемент, функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечують збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію їх програм. Відповідно до типів систем, функцією яких є управління, прийнято розрізняти наступні види управління: речами (в неживій природі); виробничо-технічними процесами (системами машин); живими організмами (процесами в живій природі); в суспільстві (управління діяльністю людей) [2]. Управління є цілеспрямованою дією на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у

зв'язку зі зміною обставин. Даний феномен сам по собі є культурним артефактом, структурним і складним. Управління, як явище соціальне, носієм якого є свідомо керуючий суб'єкт (людина або група осіб), має безліч критеріїв для оцінки та підходів вивчення: технологічний, моральний, професійний і природно-культурний [2].

Поняття «культура» – це сукупність етичних і моральних норм, моральних принципів, духовних цінностей та ідеалів, які виступають в якості найважливіших світоглядних орієнтирів соціуму і особистості. Саме тому унікальна духовно-світоглядна основа кожного суспільства фіксує його внутрішню єдність і конкретно-історичну цілісність. При цьому зміни, що відбуваються в соціокультурних орієнтаціях, обумовлюють зміни в соціально-економічних і культурно-історичних процесах, динаміку суспільного розвитку в цілому і людини зокрема [3; 4].

Управлінська культура керівника, на наш погляд, повинна розглядатися як сформовані якість і міра виконання управлінських завдань, які внутрішньо притаманні людині-професіоналу. Слід зауважити, що управлінська культура особистості не збігається з організаційною культурою керівника. Організаційна культура – більш вузьке поняття. Вона визначає ступінь володіння знаннями теорії управління, методами організаційної роботи, досвід, навички, вміння здійснювати різноманітні організаційні процедури [5]. Управлінська культура – це рівень сформованості інтелектуальних, емоційно-вольових, моральних, фізичних якостей, сукупність яких дозволяє вирішувати професійні завдання у сфері соціального управління з високим ступенем ефективності й стабільності.

Виділимо ряд типологічних ознак даного феномена, які притаманні керівнику-професіоналу закладу загальної середньої освіти, це:

1) знання, але знання не взагалі, а знання, отримані в результаті індивідуальних пізнавальних зусиль. Знання сприяють становленню та розвитку особистості, а професійні – є мірою трудової активності людини;

2) вміння та навички, які нерозривно розглядаються в органічному поєднанні зі знаннями, окреслюючи розвинені здібності людини щодо їх застосування, насамперед, у практичній сфері життєдіяльності;

3) здатність засвоювати і відтворювати кращі зразки професійної свідомості та поведінки. Ця здатність асоціюється з творчістю. Особливо слід наголосити про схильність людини до того чи іншого виду діяльності, зокрема до управління. В основі цієї схильності лежать психофізіологічні задатки, а також сформовані соціальні якості і властивості особистості;

4) спосіб життя, як наукова категорія, відображає сукупність «типових» видів життєдіяльності індивіда, соціальної групи, суспільства в цілому, яка поєднується з умовами життя, дає можливість комплексно і у взаємозв'язку розглядати основні сфери життєдіяльності людей: їх працю, побут, суспільне життя і культуру, виявляти причини їхньої поведінки, стиль життя;

5) раціональність, розумність розглядаються як невід'ємний атрибут всієї людської діяльності, заснованої на усвідомленні цілей, інтересів та ідей. Ця діяльність практично завжди мотивована, базується на застосуванні логічних законів, принципів, методів. Професіонал на своїй роботі, в процесі виконання

професійного обов'язку стримує, пригнічує свої емоції, він раціональний, розсудливий, спокійний;

6) воля як усвідомлена цілеспрямованість людини на виконання тих чи інших дій. В управлінні воля повинна розглядатися у поєднанні з розумом, яке забезпечує мобілізацію всіх здібностей, умінь, мотивів для реалізації цілей, подолання перешкод на шляху досягнення бажаного результату;

7) харизма. Харизма – уявлення про особливу обдарованість, особисту привабливість, винятковість;

8) гуманізм як особливо сформоване, виключно уважне ставлення до людей, в основі якої лежить визнання цінності людини як особистості, її права на вільний розвиток, самоствердження [1].

Отже, управлінська культура є частиною загальної культури, носить конкретно історичний характер, має здатність спадкоємності й відтворення в особі окремих керівників і колективів. Це певна ступінь розвитку в суб'єктів управління сукупності спеціальних (управлінських) знань, умінь, навичок, здатності до творчого застосування різних стилів керівництва відповідно до стану об'єкта, ситуації, цілей і розв'язуваних завдань. Це цілісна єдність управлінських знань, почуттів, цінностей, управлінських та організаційних відносин на даному етапі управлінської діяльності, що забезпечує досягнення поставлених цілей. Управлінська культура напрацьовується в складному процесі виховання і самовиховання, освіти і самоосвіти, постійного вдосконалення вмінь та навичок практичного керівництва людьми.

Література

1. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. Харків: Основа, 2006. 208 с.
2. Главацька О. Л. Менеджмент соціальної роботи: теорія та практика: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 616 с.
3. Гуревич П. С. Философия культуры. М.: АО «Аспект Пресс». 1994. 317 с.
4. Игнатов В. Г. Профессиональная культура и профессионализм государственной службы: контекст истории и современность: учебное пособие / В. Г. Игнатов, В. К. Белолипецкий. Ростов н/Д: «МарТ», 2000. 256 с.
5. Кудряшов Л. Д. Каким быть руководителю: психология управленческой деятельности. М.: Просвещение, 1986. 158 с.

УДК 373.5:004+37.091.68:004

Глушко О.З.

молодший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України
glushko.oks74@gmail.com

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА РОЗВИТОК НАВИЧОК В УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Глобалізаційні процеси, що відбуваються по всьому світу, технологічні та демографічні зміни, а також інші трансформації, збільшують попит на високий